

ГЛАВА 15. Банки як учасники податкових правовідносин

§ 1. Правовий статус банків як осіб, які сприяють виконанню платниками податків їх податкових обов'язків

§ 2. Банки як платники податків, зборів (обов'язкових платежів)

§ 1. Правовий статус банків як осіб, які сприяють виконанню платниками податків їх податкових обов'язків

Необхідно зазначити, що банки та інші фінансові установи можуть брати участь у податкових правовідносинах у двох статусах:

- як особи, що сприяють справлянню податків, зборів (обов'язкових платежів);
- як платники податків, зборів (обов'язкових платежів).

Права та обов'язки банків як осіб, що сприяють справлянню податків, зборів (обов'язкових платежів)

Сприяння банків і небанківських фінансових установ справлянню податків, зборів та інших обов'язкових платежів полягає у веденні рахунків платників податків, та, відповідно, перерахуванні сум податків, зборів й інших обов'язкових платежів до бюджетів та державних цільових фондів.

Обов'язки банків та інших небанківських фінансових установ в сфері податкових відносин визначені, в першу чергу, в Законі України “Про систему оподаткування”, Законі України “Про банки і банківську діяльність”, Законі України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами і державними цільовими фондами”.

Відповідно до статті 5 Закону України “Про систему оподаткування” фінансові установи відкривають рахунки платникам податків і зборів (обов'язкових платежів) лише за умови пред'явлення ними документа, що підтверджує взяття їх на облік в органі державної податкової служби.

Згідно із законодавством України банківські рахунки підприємців — юридичних осіб та фізичних осіб перебувають на обліку в органах державної податкової служби. Так, відповідно до статті 5 Закону України “Про систему оподаткування” фінансові установи зобов'язані надіслати повідомлення про закриття рахунка платника податків і зборів (обов'язкових платежів) — юридичної чи фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності до органу державної податкової служби, в якому обліковується платник податків.

Фінансові установи починають видаткові операції за рахунком платника податків — суб'єкта підприємницької діяльності (крім банку) з дати отримання фінансовою установою документально підтвердженого повідомлення органу державної податкової

служби про взяття рахунка на облік в органах державної податкової служби.

Форма і зміст повідомлень визначаються центральним органом державної податкової служби про взяття рахунка на облік в органах державної податкової служби України.

Ця вимога закону знайшла своє закріплення і у відповідному підзаконному акті Національного банку України. Так, відповідно до пункту 1.13 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. №492, у разі відкриття поточного або вкладного (депозитного) рахунка підприємцю до отримання банком повідомлення про взяття рахунка на облік органом державної податкової служби (далі — повідомлення) (1) операції за цим рахунком здійснюються лише із зарахування коштів. Датою початку видаткових операцій за рахунком підприємця в банку є дата реєстрації отримання банком зазначеного повідомлення. Повідомлення зберігається в справі з юридичного оформлення рахунка. Видаткові операції за рахунком відокремленого підрозділу юридичної особи-підприємця здійснюються після отримання банком повідомлення про взяття рахунка на облік органом державної податкової служби за місцезнаходженням відокремленого підрозділу.

...

Відповідно до статті 12 Закону України “Про систему оподаткування” фінансові установи зобов'язані подавати органам державної податкової служби на їх письмовий запит відомості про наявність і рух коштів на поточних та вкладних (депозитних) рахунках платників податків — клієнтів цих установ у порядку, встановленому законом. Відповідно до статті 62 Закону України “Про банки і банківську діяльність” інформація щодо юридичних і фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, розкривається банками, зокрема, органам Державної податкової служби України на їх письмову вимогу з питань оподаткування або валютного контролю стосовно операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу, на письмову вимогу суду або за рішенням суду. Вимога відповідного державного органу на отримання інформації, яка містить банківську таємницю, повинна:

- 1) бути викладена на бланку державного органу встановленої форми;
- 2) бути надана за підписом керівника державного органу (чи його заступника), скріпленого гербовою печаткою;
- 3) містити передбачені цим Законом підстави для отримання цієї інформації;
- 4) містити посилання на норми закону, відповідно до яких державний орган має право на отримання такої інформації.

Це право податкових органів на отримання інформації від банків обмежене Законом України “Про державну податкову службу в Україні”. Відповідно до пункту 5 статті 11 цього Закону органи державної податкової служби мають право одержувати безоплатно від платників податків, а також від установ Національного банку України та

комерційних банків у порядку, встановленому Законом України “Про банки і банківську діяльність”, довідки та/або копії документів лише про наявність банківських рахунків. Інформація про обсяг та обіг коштів на рахунках, у тому числі про ненадходження у встановлені терміни валютної виручки від суб'єктів підприємницької діяльності надається виключно на підставі рішення суду.

Фінансові установи виконують доручення платників податків і зборів (обов'язкових платежів) на перерахування податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів у встановлений законом термін. Термін виконання банками доручень платників податків визначений у Законі України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні”. Відповідно до статті 8 цього Закону банк зобов'язаний виконати доручення клієнта, що міститься в розрахунковому документі, який надійшов протягом операційного часу банку, в день його надходження. У разі надходження розрахункового документа клієнта до обслуговуючого банку після закінчення операційного часу банк зобов'язаний виконати доручення клієнта, що міститься в цьому розрахунковому документі, не пізніше наступного робочого дня.

Фінансова відповідальність банків за невиконання або неналежне виконання доручень клієнтів—платників податків з перерахування сум податків, зборів (обов'язкових платежів) передбачена Законом України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”. Відповідно до пункту 16.5 статті 16 цього Закону за порушення строків перерахування податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів або державних цільових фондів, встановлених Законом України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні”, банк сплачує пеню за кожний день прострочення, включаючи день сплати, у розмірах, встановлених підпунктом 16.4.1 пункту 16.4 статті 16, та штрафні санкції, встановлені підпунктом 17.1.7 пункту 17.1 статті 17 цього Закону, а також несе іншу відповідальність, встановлену цим Законом, за порушення порядку своєчасного та повного внесення податку, збору (обов'язкового платежу) до бюджету або державного цільового фонду. При цьому платник податків, зборів (обов'язкових платежів) звільняється від відповідальності за несвоєчасне або неповне зарахування таких платежів до бюджетів та державних цільових фондів, включаючи нараховану пеню або штрафні санкції. Днем подання до установ банків платіжного доручення за всіма видами податкових платежів вважається день його реєстрації у цих установах.

Це положення Закону має дуже важливе значення, оскільки відповідно до статті 50 Бюджетного кодексу України податки, збори (обов'язкові платежі) та інші доходи державного бюджету визнаються зарахованими в доход державного бюджету з моменту зарахування на єдиний казначейський рахунок державного бюджету.

Не вважається порушенням строків зарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) з вини банку, якщо таке порушення стало наслідком регулювання Національним банком України економічних нормативів такого банку, що призводить до браку вільного залишку коштів на такому кореспондентському рахунку для здійснення зарахування.

Якщо у майбутньому банк або його правонаступники відновлюють платоспроможність, відлік термінів зарахування податків, зборів (обов'язкових платежів) розпочинається з моменту такого відновлення.

При стягненні коштів та майна платників податків—клієнтів банків, страхувальників страхових організацій або членів інших небанківських фінансових установ, створених

відповідно до закону, податкові органи або державні виконавці не мають права звертати стягнення на залишки коштів на кореспондентських рахунках банків, а також на страхові та прирівняні до них резерви банків, страхових організацій або небанківських фінансових установ, сформованих відповідно до законодавства.

§ 2. Банки як платники податків, зборів (обов'язкових платежів)

Оподаткування прибутку банків (небанківських фінансових установ)

Порядок оподаткування прибутку банків (небанківських фінансових установ) визначений у Законі України “Про оподаткування прибутку підприємств”.

Відповідно до пункту 4.1.2 статті 4 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” доходи від здійснення банківських, страхових та інших операцій з надання фінансових послуг, торгівлі валютними цінностями, цінними паперами, борговими зобов'язаннями та вимогами включаються до валового доходу.

Згідно з пунктом 7.3.8 статті 7 цього Закону банки здійснюють відмінний від інших платників податку податковий облік результатів операцій з іноземною валютою. Облік операцій з продажу або купівлі іноземної валюти, які здійснюються за дорученням та за рахунок клієнтів таких банків, ведеться окремо від обліку операцій з продажу або купівлі іноземної валюти, здійснюваних за рішенням банку за рахунок інших (власних) джерел.

При здійсненні операцій з продажу або купівлі іноземної валюти за дорученням та за рахунок клієнтів до валових доходів банку відносяться суми комісійних (брокерських) та інших подібних видів винагород, одержаних (нарахованих) банком у зв'язку із здійсненням таких операцій протягом звітного періоду, а до валових витрат — витрати банку, понесені (нараховані) у зв'язку із здійсненням таких операцій протягом звітного періоду.

При здійсненні операцій з купівлі або продажу іноземної валюти за рішенням банку до складу валових доходів або валових витрат банку відноситься кінцевий фінансовий результат обмінних (конверсійних) операцій за результатами звітного періоду.

Кінцевий фінансовий результат обмінних (конверсійних) операцій за результатами звітного періоду вираховується як сума фінансових результатів обмінних (конверсійних) операцій за результатами кожного банківського дня. Фінансовим результатом обмінних (конверсійних) операцій за результатами банківського дня є різниця між валовими доходами, отриманими (нарахованими) банком внаслідок продажу іноземної валюти протягом такого банківського дня, та валовими витратами, понесеними (нарахованими) у зв'язку із придбанням іноземної валюти протягом такого банківського дня.

У розрахунки фінансового результату обмінних (конверсійних) операцій не беруться

суми комісійних (брокерських) або інших подібних винагород, сплачених або отриманих (нарахованих) банком у зв'язку із здійсненням таких обмінних (конверсійних) операцій, які відносяться до складу валових доходів або валових витрат банку у загальному порядку.

Звертаємо увагу, що наказом Державної податкової адміністрації України від 31.03.2003 р. № 148 затверджено форму декларації з податку на прибуток банку та порядок її складання Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств” також встановлені особливості покриття безнадійної заборгованості банками та небанківськими фінансовими установами (пункт 12.2 статті 12 Закону).

Будь-який банк, а також будь-яка небанківська фінансова установа, створена згідно з нормами відповідних законів, крім страхових компаній та недержавних пенсійних фондів (далі фінансові установи), зобов'язані створювати страховий резерв для відшкодування можливих втрат по основному боргу (без процентів та комісій) за всіма видами кредитів (у тому числі консолідованим іпотечним боргом), а також гарантій, порук, придбаних цінних паперів (у тому числі іпотечних сертифікатів з фіксованою доходністю), інших активних банківських операцій, які відносяться до їх господарської діяльності згідно із законодавством.

Створення страхового резерву здійснюється фінансовою установою самостійно у розмірі, достатньому для повного покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними нестандартними за методикою, яка встановлюється для банків Національним банком України, а для небанківських фінансових установ — спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, а також за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними безнадійними згідно з нормами цього Закону.

Розмір страхового резерву, що створюється за рахунок збільшення валових витрат фінансової установи, не може перевищувати:

— для комерційних банків — 10 відсотків від суми боргових вимог, а саме сукупної заборгованості за кредитами, гарантіями та поруками, фактично наданими (виставленими на користь) дебіторам на останній робочий день звітного податкового періоду;

— для небанківських фінансових установ — розміру, що встановлюється відповідними законами про відповідну небанківську фінансову установу, але не більше 15 відсотків від суми боргових вимог, а саме сукупних зобов'язань дебіторів такої небанківської фінансової установи на останній робочий день звітного податкового періоду.

До суми зазначеної заборгованості не включаються зобов'язання дебіторів, які виникають при здійсненні операцій, що не включаються до основної діяльності фінансових установ.

Під терміном “основна діяльність” слід розуміти операції, визначені статтею 47 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, а також відповідними статтями законів про небанківські фінансові установи.

У разі, коли за наслідками звітного податкового періоду відбувається зменшення сукупного розміру нестандартних або безнадійних кредитів (інших видів заборгованості) у зв'язку з їх переведенням до стандартної категорії чи зі списанням до складу валових витрат платника податку за процедурою, встановленою пунктом 12.3 статті Закону “Про

оподаткування прибутку підприємств”, або при зменшенні сум боргових вимог, що використовується як база для визначення обмежень, встановлених підпунктом 12.2.3 цього пункту, надлишкова сума страхового резерву направляється на збільшення валового доходу фінансової установи за наслідками такого звітного періоду.

Постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 № 279 затверджене Положення про формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків.

Згідно з пунктом 1.3 вказаного Положення з метою недопущення збитків від неповернення боргу через неплатоспроможність позичальників (контрагентів банку) оцінка кредитних ризиків здійснюється за всіма кредитними операціями та коштами, що розміщені на кореспондентських рахунках, які відкриті в інших банках як у національній, так і в іноземній валюті.

Відповідно до пункту 1.8 Положення резерв під кредитні ризики поділяється на резерви під стандартну та нестандартну заборгованість за кредитними операціями. Резерви під нестандартну заборгованість формуються за кредитними операціями, класифікованими як “під контролем”, “субстандартні”, “сумнівні”, а також “безнадійні”.

Резерв під кредитні ризики формується в тій валюті, у якій враховується заборгованість. Резерв під кредитні ризики використовується лише для покриття збитків за непогашеною позичальниками заборгованістю за кредитними операціями за основним боргом, стягнення якої є неможливим.

Банки самостійно визначають рівень ризику кредитних операцій, оцінюють фінансовий стан позичальників (контрагентів банку) та вартість застави в межах чинного законодавства.

Безнадійна кредитна заборгованість списується банком за рахунок резерву під нестандартну заборгованість за рішенням правління банку (пункт 1.10 Положення).

Банки зобов'язані розробити та затвердити за рішенням відповідного органу банку внутрішньобанківське положення про порядок проведення кредитних операцій та методику проведення оцінки фінансового стану позичальника (контрагента банку). Ці документи повинні подаватися на вимогу уповноважених працівників Національного банку для перевірки достовірності оцінки фінансового стану позичальників, правильності їх класифікації та достатності резервів під кредитні ризики. Відсутність чи неподання цих документів для ознайомлення уповноваженим працівникам Національного банку вважається підставою для негативних висновків щодо якості активів та управління банку.

Якщо банк здійснює довгострокове кредитування інвестиційних проектів, то внутрішні положення банку мають містити правила щодо порядку видачі такого кредиту, методики оцінки інвестиційного проекту, методики аналізу бізнес-плану реалізації інвестиційного проекту та його самоокупності, порядку проведення обстеження позичальника, методики оцінки його інвестиційної кредитоспроможності, визначення схем кредитування інвестиційних проектів і регламенту підготовки прийняття рішень про надання інвестиційного кредиту (пункт 1.11 Положення).

Нестандартною є заборгованість за простроченими понад 31 день і сумнівними щодо отримання нарахованими доходами. Формування резерву під прострочені та сумнівні щодо отримання нараховані доходи банки здійснюють щомісяця в розмірі фактичної заборгованості за простроченими понад 31 день і сумнівними щодо отримання нарахованими доходами за станом на перше число місяця, наступного за звітним.

Контроль за повнотою сформованого резерву здійснюється за даними місячного балансу.

Банки зобов'язані щомісяця здійснювати інвентаризацію прострочених і сумнівних щодо отримання нарахованих доходів та в разі погашення позичальником (контрагентом) заборгованості за нарахованими доходами коригувати суму резерву відповідно до загальної суми прострочених понад 31 день і сумнівних щодо отримання нарахованих доходів, що обліковуються за балансовими рахунками класів 1, 2, 3.

Нараховані доходи, що визнані згідно з чинним законодавством безнадійними щодо отримання, списуються за рішенням правління банку за рахунок резерву.

Необхідно звернути увагу на те, що наказом Державної податкової адміністрації України від 15.07.2002 р. № 334 затверджено податкове роз'яснення щодо застосування положень пункту 12.2 статті 12 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" стосовно формування банківськими установами страхового резерву, що створюється за рахунок збільшення валових витрат. У податковому роз'ясненні зазначено, що відповідно до Закону страхові резерви за рахунок страхових витрат створюються для відшкодування можливих втрат за основним боргом за придбаними цінними паперами, причому заборгованість за придбаними цінними паперами має бути нестандартною за методикою, визначеною Національним банком України. У разі відсутності заборгованості за придбаними цінними паперами (наприклад, за акціями підприємств) відповідно відсутні і підстави для віднесення до валових витрат коштів, направлених на формування у фінансовому обліку банку резервів під знецінення таких цінних паперів.

Особливості оподаткування банків податком на додану вартість.

Слід пам'ятати, що згідно з пунктом 3.2 статті 3 Закону України "Про податок на додану вартість" не є об'єктом оподаткування, зокрема:

- випуску (емісії"), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України відповідно до закону, включаючи інвестиційні та іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, деривативи, а також корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах; обміну зазначених цінних паперів та корпоративних прав, виражених в інших, ніж цінні папери, формах, на інші цінні папери; розрахунково-клірингової, реєстраторської та депозитарної діяльності на ринку цінних паперів, а також діяльності з управління активами (у тому числі пенсійними активами, фондами банківського управління), відповідно до закону;
- обігу валютних цінностей (у тому числі національної та іноземної валюти), банківських металів, банкнот та монет Національного банку України, за винятком тих, що використовуються для нумізматичних цілей;
- надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного), управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами), доручення, надання, управління і переуступки фінансових кредитів, кредитних гарантій і банківських поручительств особою, що надала такі кредити, гарантії або поручительства;
- надання уповноваженими банками послуг з довірчого управління фондами банківського управління, виплати винагороди за здійснення управління фондом

операцій з нерухомістю, за перерахування коштів на фінансування будівництва із фонду фінансування будівництва, за здійснення платежів за іпотечними сертифікатами відповідно до закону.

Необхідно звернути увагу на те, що спільним листом Державної податкової адміністрації України та Національного банку України від 04.08.2003 р. №12049/7/15-2317 направлено узгоджений Перелік операцій з розрахунково-касового обслуговування та операцій з цінними паперами, що здійснюються банками України, і які відповідно до підпунктів 3.2.5 та 3.2.7 пункту 3.2 статті 3 Закону України “Про податок на додану вартість” не є об’єктом оподаткування. Так, згідно з цим Переліком не є об’єктом оподаткування податком на додану вартість такі операції:

1. Операції, що пов'язані з відкриттям (закриттям) рахунків у національній валюті.

1.1. Відкриття, закриття, переоформлення будь-яких рахунків клієнтів у національній та іноземній валюті.

1.2. Переоформлення поточного рахунку клієнта у зв'язку з ліквідацією підприємства на рахунок ліквідаційної комісії.

2. Операції з документарного оформлення чи підтвердження розрахунків клієнтів.

2.1. Надання бланків карток із зразками підписів, у тому числі під час переоформлення юридичної справи.

2.2. Надання виписок з рахунків (у тому числі на паперовому носії і в електронному вигляді за допомогою засобів електронного зв'язку, у голосовому режимі по телефонних каналах зв'язку) та додатків до них.

2.3. Надання дублікатів виписок з рахунків у разі їх втрати клієнтами.

2.4. Надання довідок, пов'язаних з розрахунково-касовим обслуговуванням клієнтів, видача дублікатів касових, розрахункових довідок та інших документів, які знаходяться в архіві.

2.5. Оформлення документів і переказ коштів в інший банк (фінансову установу), а також у разі закриття рахунку документа з його ініціативи.

2.6. Розшук (запит), повернення, анулювання, зміна умов переказів, авізованих та наданих гарантій, акредитивів, підтвердження проведених платежів електронною поштою.

2.7. Видача довідок на вивезення з України іноземної валюти чеків, платіжних карток), знятої з рахунку або купленої в уповноваженому банку.

2.8. Надання довідок власнику рахунку на вимогу державних органів, що стосуються розрахунково-касового обслуговування клієнтів (про відкриття (закриття) та наявність рахунків, про підтвердження сплати статутного фонду, підтвердження залишків коштів на рахунках, відсутність чи наявність кредитів, про стан розрахунків тощо) згідно зі статтями 60-62 Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

2.9. Відправлення повідомлень електронною поштою, що пов'язані з уточненням платіжних реквізитів, повернення або відкликання розрахункового документа на підставі документа на відкликання.

3. Операції, що пов'язані з проведенням розрахунків клієнтів за всіма видами рахунків у національній валюті та іноземній валюті.

3.1. Проведення розрахунків клієнтів зі списання та зарахування безготівкових коштів, у тому числі внесених готівкою за всіма видами рахунків у національній та іноземній валюті.

3.2. Ведення рахунку банку-кореспондента.

3.3. Супроводження програмного комплексу та розрахункове обслуговування клієнтів із застосуванням систем “клієнт банку— банк”.

3.4. Виконання операцій за розрахунками з платіжними картками.

3.5. Виконання операцій за приватизаційними рахунками.

3.6. Приймання комунальних та інших платежів від фізичних осіб.

3.7. Розрахункові операції, що проводяться з використанням систем ... (крім операцій з придбання обладнання, техніки, ліній зв'язку).

3.8. Конверсійні операції в безготівковій валюті.

3.9. Виконання переказних доручень іноземних банків на користь громадян.

3.10. Купівля-продаж безготівкової іноземної валюти за заявками клієнтів та за рахунок власних коштів банку.

3.11. Пересилання та передавання розписки одержувача переказу відповідно до умов переказаного доручення.

4. Операції, що забезпечують виконання розрахунків або є їх складовою частиною.

4.1. Перевірка документів, виконання операцій, авізування акредитивів у будь-якій валюті за внутрішньоторговельними, імпортними, експортними операціями клієнтів.

4.2. Внесення погоджених змін до умов акредитивів та гарантій.

4.3. Авізування гарантій та виконання операцій за авізованими гарантіями.

4.4. Зміна умов кредитних договорів.

4.5. Проведення розрахунків із застосуванням чистого або документарного інкасо.

4.6. Пересилання або повернення на інкасо платіжних документів, дорожніх, іменних чеків.

4.7. Зміна умов інкасового доручення або його анулювання.

4.8. Операції з випуску, видачі та погашення ощадних сертифікатів, які згідно з чинним законодавством прирівнюються до депозитів.

4.9. Операції з депозитарного зберігання та обслуговування акцій.

4.10. Проведення розрахунків на кліринговій основі.

5. Операції, що пов'язані з касовим обслуговуванням клієнтів.

5.1. Касове обслуговування клієнтів банку (приймання та видача готівкових коштів) і банків на підставі кореспондентських відносин (продаж готівки іншим банкам).

5.2. Приймання, видача, перерахування готівкових коштів, повторне перерахування у разі невідповідності суми, сортування, пакування банкнот і монет.

5.3. Видача готівки за іменними та дорожніми чеками.

5.4. Попередня підготовка готівки для видачі клієнтам.

5.5. Видача готівкою національної та іноземної валюти за банківськими платіжними картками.

5.6. Конверсія готівкової іноземної валюти однієї іноземної держави на готівкову іноземну валюту іншої держави з наданням відповідних квитанцій або касових ордерів.

5.7. Купівля у фізичних осіб-резидентів та нерезидентів готівкової іноземної валюти та продаж фізичним особам-резидентам готівкової іноземної валюти за готівкові кошти у грошовій одиниці України.

5.8. Зворотний обмін готівкових коштів у грошовій одиниці України на іноземну валюту фізичним особам-нерезидентам.

5.9. Купівля та продаж готівкової іноземної валюти для юридичних осіб з наданням відповідних касових ордерів.

5.10. Купівля та продаж платіжних документів в іноземній валюті за готівкові кошти в

грошовій одиниці України, а також купівля та продаж платіжних документів в іноземній валюті за готівкову іноземну валюту з наданням відповідних квитанцій або касових ордерів.

5.11. Обмін зношених, значно пошкоджених, з дефектом виробника банкнот (монет), а також тих, що вилучаються з обігу, не придатні до обігу.

5.12. Обмін банкнот на розмінну монету та зворотний обмін.

5.13. Переказ готівки в національній валюті через рахунки і без їх відкриття.

5.14. Приймання установами банків платежів від юридичних (фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності) та фізичних осіб готівкою.

5.15. Вкладні операції (приймання та видача готівки за вкладами, переказ вкладів).

6. Операції з цінними паперами.

6.1. Оформлення та видача векселів (крім операцій з продажу бланків).

6.2. Виконання операцій з врахування, авалювання, доміциляції та протесту векселів у разі їх неоплати.

6.3. Операції розрахункової палати щодо прийняття векселів до платежу, у тому числі зберігання векселів до настання строку платежу.

РЕЗЮМЕ

Банки та інші фінансові установи можуть брати участь у податкових правовідносинах у двох статусах:

— як особи, що сприяють справлянню податків, зборів (обов'язкових платежів);

— як платники податків, зборів (обов'язкових платежів).

Відповідно до статті 5 Закону України “Про систему оподаткування” фінансові установи відкривають рахунки платникам податків і зборів (обов'язкових платежів) лише за умови пред'явлення ними документа, що підтверджує взяття їх на облік в органі державної податкової служби.

Фінансові установи починають видаткові операції за рахунком платника податків — суб'єкта підприємницької діяльності (крім банку) з дати отримання фінансовою установою документально підтвердженого повідомлення органу державної податкової служби про взяття рахунку на облік в органах державної податкової служби.